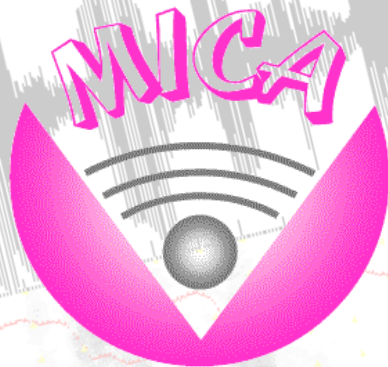

Mạng neuron và ứng dụng trong xử lý tín hiệu

Giảng viên
Trần Thị Thanh Hải

International Research Institute MICA
Multimedia, Information, Communication & Applications
UMI 2954

Hanoi University of Science and Technology
1 Dai Co Viet - Hanoi - Vietnam

Bài 2:
Mô hình neuron
và
các kiến trúc mạng

Mục tiêu

- Mô hình toán học cơ bản của một neuron
- Giải thích tại sao các neuron nhân tạo có thể kết nối với nhau để tạo ra mạng neuron nhân tạo
- Minh họa thao tác cơ bản của mạng thông qua ví dụ
- Không đề cập đến các loại mạng song minh họa các khối cơ bản
- Các kiến trúc phức tạp sẽ được giới thiệu trong các bài sau

Nội dung trình bày

- I. Mô hình neuron
- II. Neuron một đầu vào
- III. Neuron nhiều đầu vào
- IV. Các lớp neurons
- V. Mạng đa lớp
- VI. Một số ví dụ

Nội dung trình bày

- I. Mô hình neuron**
- II. Neuron một đầu vào
- III. Neuron nhiều đầu vào
- IV. Các lớp neurons
- V. Mạng đa lớp

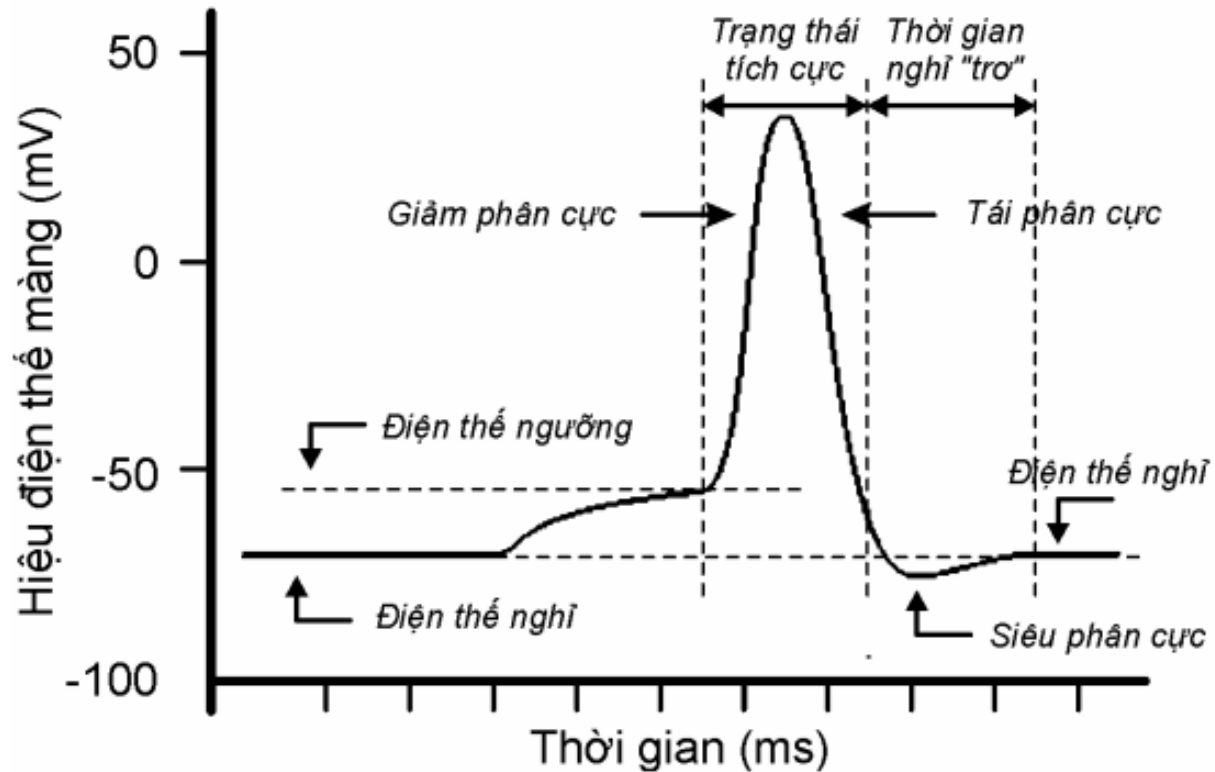

I. Mô hình neuron

- **Mô hình đề xuất năm 1943 bởi McCulloch-Pitts**
- **Neuron sinh học có các đặc điểm sau**
  - ◆ Có một hoặc nhiều tín hiệu đầu vào
  - ◆ Mức độ phụ thuộc vào các tín hiệu đầu vào khác nhau
  - ◆ Khi tổng kích thích đầu vào vượt quá một ngưỡng neuron sẽ tạo ra một xung tín hiệu đầu ra

Ví dụ một neuron khi bị kích thích

Hình 2.2: Ví dụ hình dạng một xung điện áp đầu ra của một no-rôn khi bị kích thích

I. Mô hình neuron

II.1 Các thành phần cơ bản

- **Mô hình mạng neuron gồm 3 thành phần**
  - ◆ Hệ thống ghép nối thần kinh (synapse)
  - ◆ Bộ cộng
  - ◆ Hàm kích hoạt

II. Neuron một đầu vào

II.1 Các thành phần cơ bản

■ Neuron một đầu vào

- ◆ Đầu vào là một số p
- ◆ Trọng số w
- ◆ Bias b
  - ★ b và w là các tham số có thể thay đổi theo một luật học để quan hệ giữa đầu vào và đầu ra đạt được một mục đích nào đó
- ◆ Hàm truyền đạt f
  - ★ Được lựa chọn bởi người thiết kế mạng

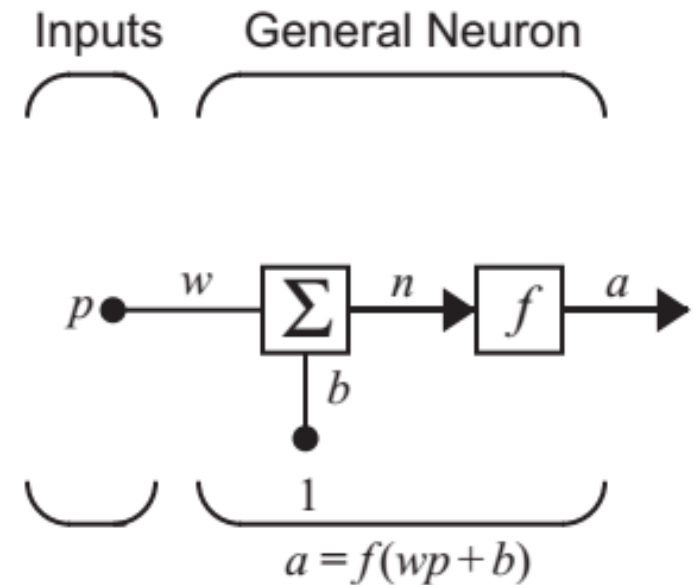

Figure 2.1 Single-Input Neuron

$$a = f(wp + b)$$

II. Neuron một đầu vào

II.2. Hàm truyền đạt

- Các neuron sử dụng hàm ngưỡng còn được gọi là neuron McCulloch-Pitts do các tác giả này đưa ra vào năm 1943
- Hàm ngưỡng
  - ◆ 😊 Đơn giản
  - ◆ ☹️ không tồn tại đạo hàm tại $u = 1$ nên không thể sử dụng một số pp dựa trên Gradient

II. Neuron một đầu vào

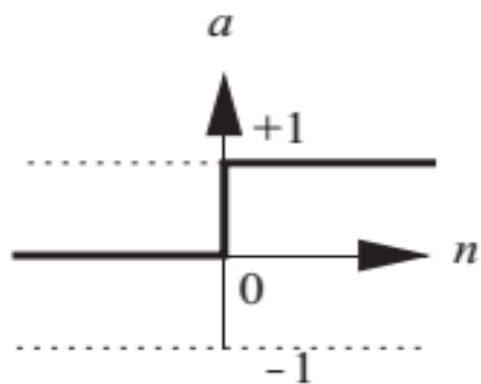
II.2. Hàm truyền đạt

- Có thể là hàm tuyến tính hoặc phi tuyến
- Được lựa chọn để thỏa mãn một số đặc tính của bài toán
- Một số dạng hàm truyền đạt

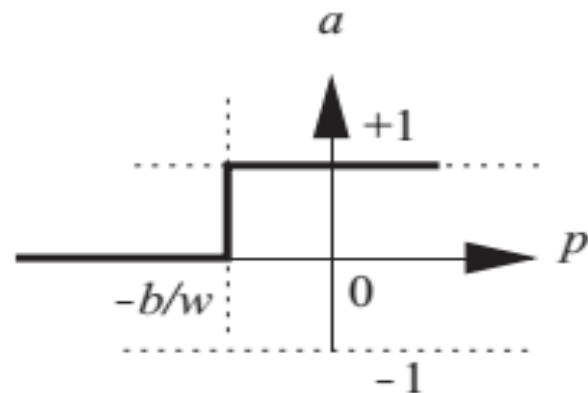
II. Neuron một đầu vào

II.2. Hàm truyền đạt

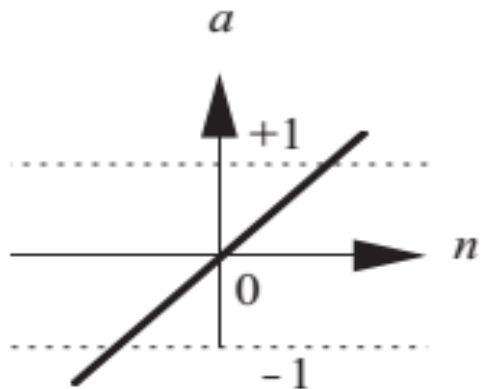
$a = \text{hardlim}(n)$

Hard Limit Transfer Function

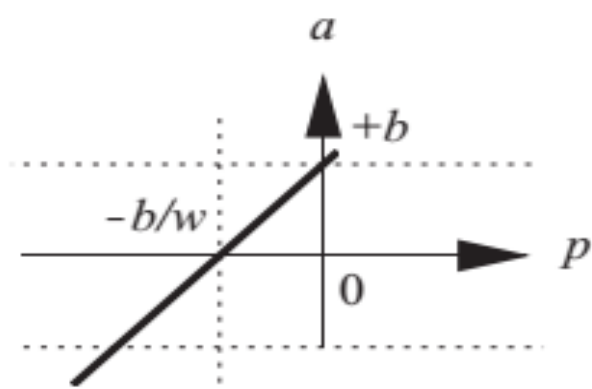
$a = \text{hardlim}(wp + b)$

Single-Input *hardlim* Neuron

$a = \text{purelin}(n)$

Linear Transfer Function

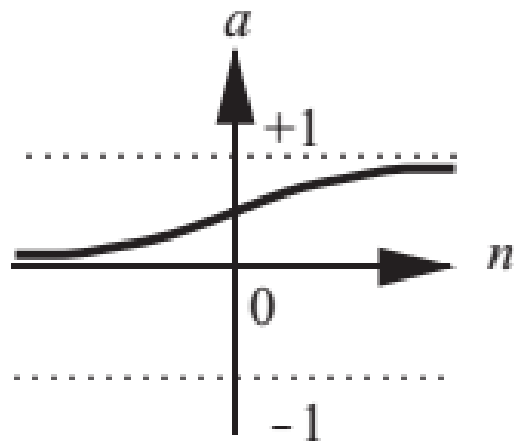
$a = \text{purelin}(wp + b)$

Single-Input *purelin* Neuron

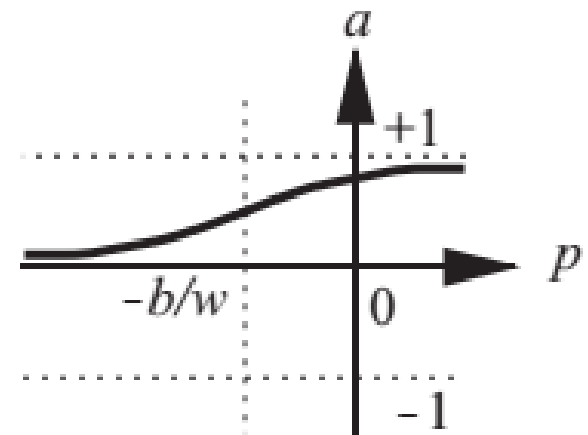
II. Neuron một đầu vào

II.2. Hàm truyền đạt

$$a = \text{logsig}(n)$$

Log-Sigmoid Transfer Function

$$a = \text{logsig}(wp + b)$$

Single-Input logsig Neuron

II. Neuron một đầu vào

II.2. Hàm truyền đạt

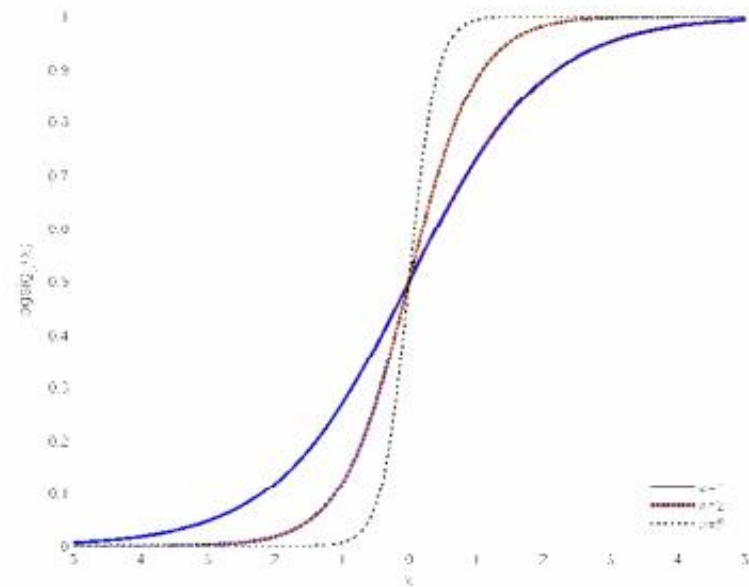
- Hàm logsig hoặc sigmoid là hàm truyền đạt được sử dụng nhiều nhất.
- Hàm có dạng đồng biến, có thể coi là trung gian giữa hàm tuyến tính và hàm ngưỡng
  - ◆ A: hệ số dốc
  - ◆ Khi $a \Rightarrow$ vô cùng, $f(u)$ tiến đến hàm ngưỡng
- Có ưu điểm so với hàm ngưỡng là tồn tại đạo hàm

$$\text{logsig}_a(u) = \frac{1}{1 + e^{-au}}$$

II. Neuron một đầu vào

II.2. Hàm truyền đạt: ví dụ logsig

$$a = \frac{1}{1 + e^{-n}}$$

Hình 2.6: Hàm truyền đạt logsig với các hệ số dốc a khác nhau

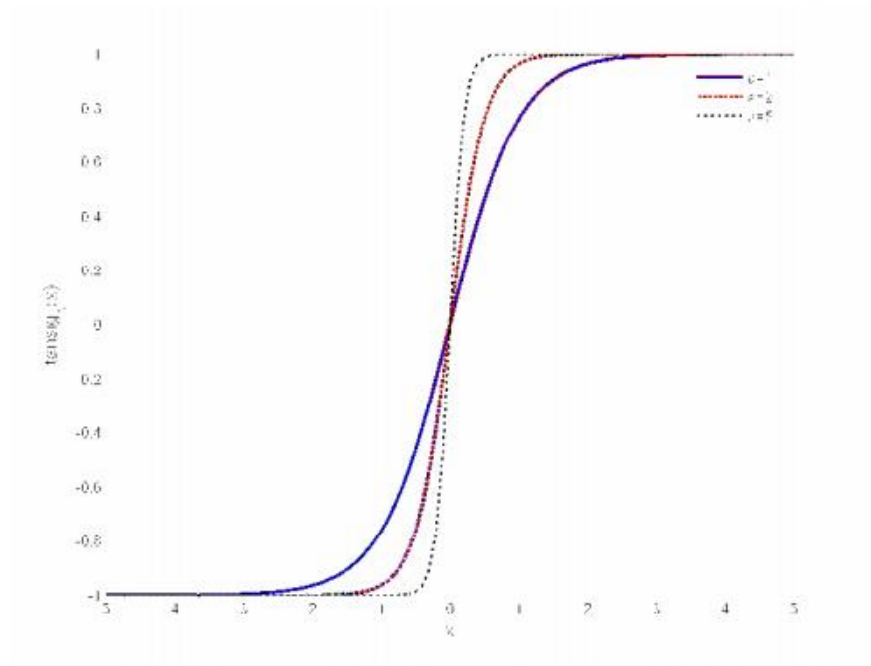

II. Neuron một đầu vào

II.2. Hàm truyền đạt

- Hàm logsig có giá trị đầu ra trong khoảng $[0, 1]$
- Trong trường hợp cần đầu ra có giá trị âm, ta dùng tansig thuộc $[-1, 1]$

$$f(u) = \tanh_a(u) = \frac{e^{au} - e^{-au}}{e^{au} + e^{-au}}$$
$$= 2 \cdot \text{logsig}_{2a}(u) - 1$$

Hình 2.7: Hàm truyền đạt tansig với các hệ số dốc a khác nhau

II. Neuron một đầu vào

II.2. Hàm truyền đạt

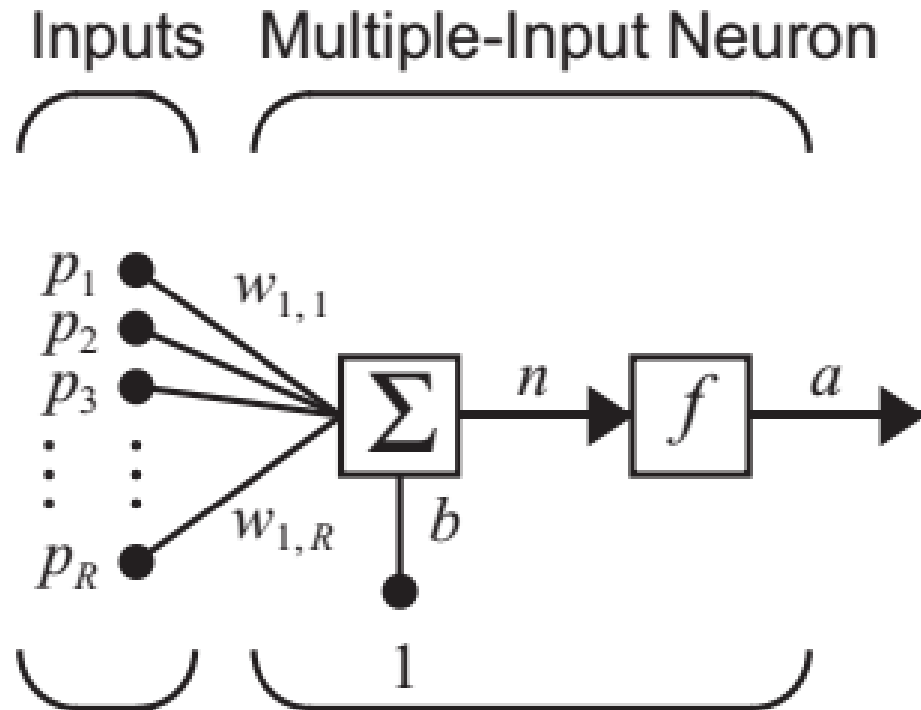
Name	Input/Output Relation	Icon	MATLAB Function
Hard Limit	$a = 0 \quad n < 0$ $a = 1 \quad n \geq 0$		hardlim
Symmetrical Hard Limit	$a = -1 \quad n < 0$ $a = +1 \quad n \geq 0$		hardlims
Linear	$a = n$		purelin
Saturating Linear	$a = 0 \quad n < 0$ $a = n \quad 0 \leq n \leq 1$ $a = 1 \quad n > 1$		satlin
Symmetric Saturating Linear	$a = -1 \quad n < -1$ $a = n \quad -1 \leq n \leq 1$ $a = 1 \quad n > 1$		satlins
Log-Sigmoid	$a = \frac{1}{1 + e^{-n}}$		logsig
Hyperbolic Tangent Sigmoid	$a = \frac{e^n - e^{-n}}{e^n + e^{-n}}$		tansig
Positive Linear	$a = 0 \quad n < 0$ $a = n \quad 0 \leq n$		poslin
Competitive	$a = 1 \quad \text{neuron with max } n$ $a = 0 \quad \text{all other neurons}$		compet

Table 2.1 Transfer Functions

III. Neuron nhiều đầu vào

III.1 Mô hình chung

- Thông thường một neuron có nhiều hơn một đầu vào
- Một neuron có R đầu vào được biểu diễn như sau

◆ Kích thích $p_1, p_2, \dots, p_R$

◆ Các trọng số: $w_{1,1}, w_{1,2}, \dots, w_{1,R}$

◆ Bias: b

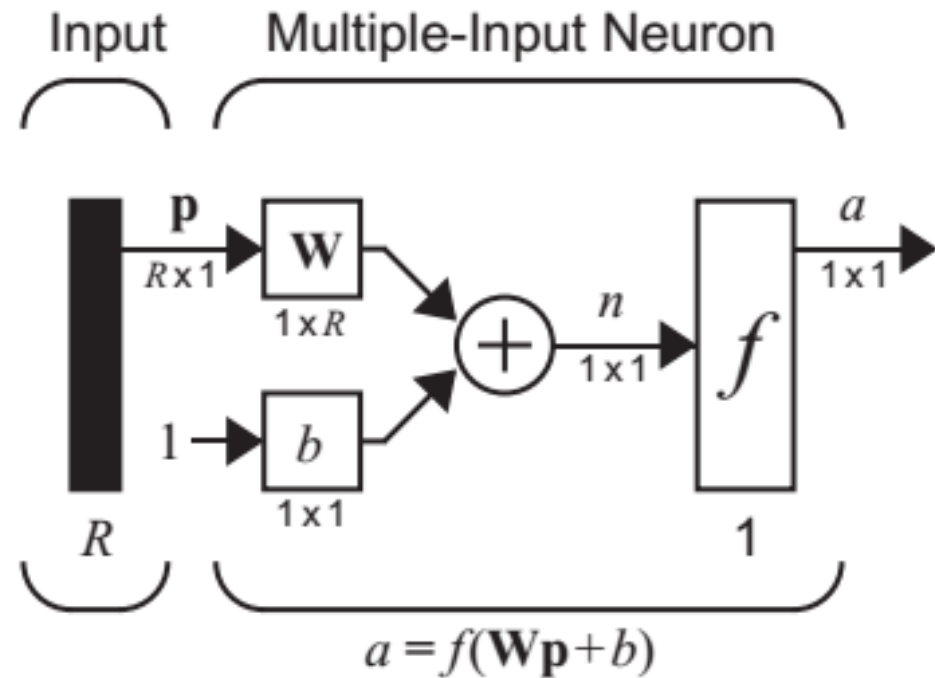
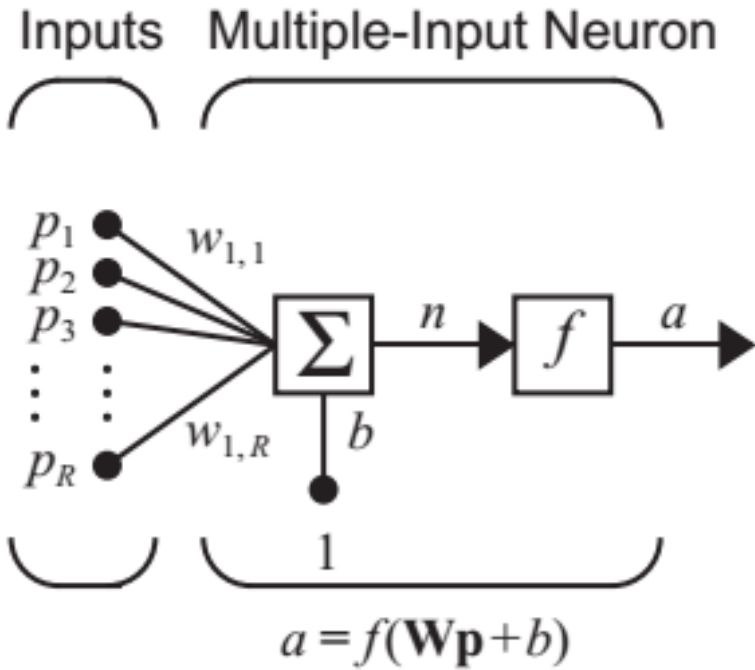
◆ Đầu vào của

neuron: $n = w_{1,1}p_1 + w_{1,2}p_2 + \dots + w_{1,R}p_R + b$.

$$n = \mathbf{Wp} + b$$

III. Neuron nhiều đầu vào

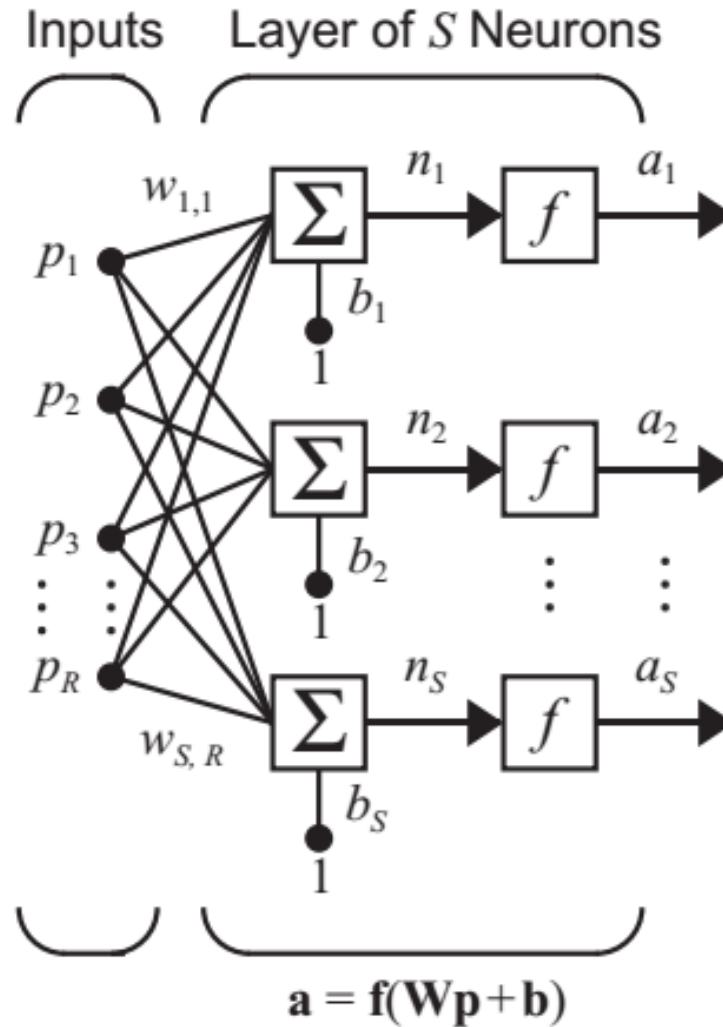
III.1 Cách biểu diễn gọn

Abbreviated Notation

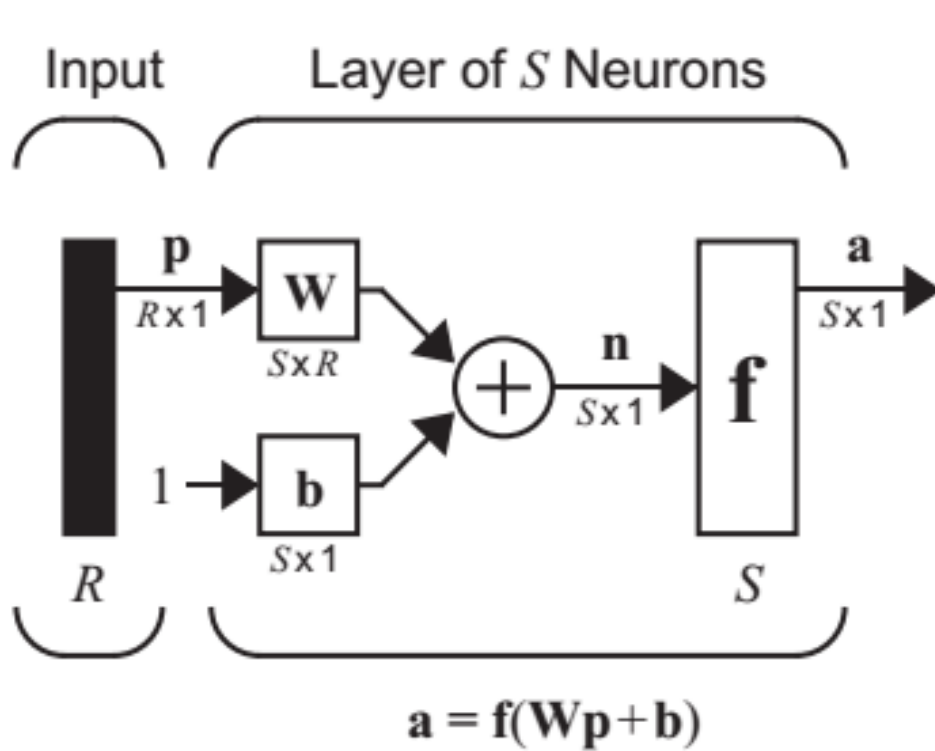
IV. Kiến trúc mạng neuron

IV.1 Lớp các neuron

IV. Kiến trúc mạng neuron

IV.2 Các ký pháp viết gọn

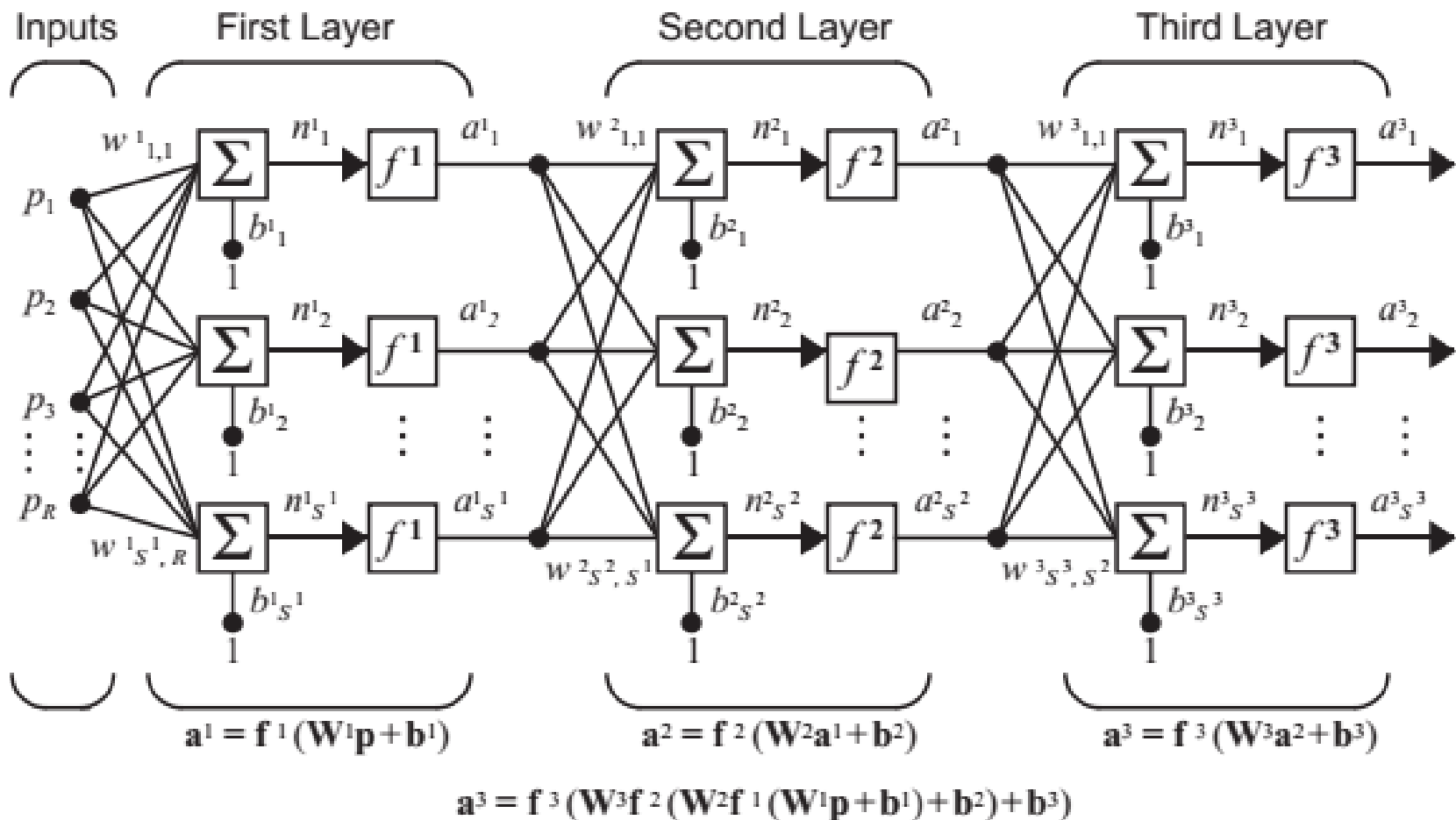

$$\mathbf{W} = \begin{bmatrix} w_{1,1} & w_{1,2} & \cdots & w_{1,R} \\ w_{2,1} & w_{2,2} & \cdots & w_{2,R} \\ \vdots & \vdots & & \vdots \\ w_{S,1} & w_{S,2} & \cdots & w_{S,R} \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{p} = \begin{bmatrix} p_1 \\ p_2 \\ \vdots \\ p_R \end{bmatrix} \quad \mathbf{b} = \begin{bmatrix} b_1 \\ b_2 \\ \vdots \\ b_S \end{bmatrix} \quad \mathbf{a} = \begin{bmatrix} a_1 \\ a_2 \\ \vdots \\ a_S \end{bmatrix}$$

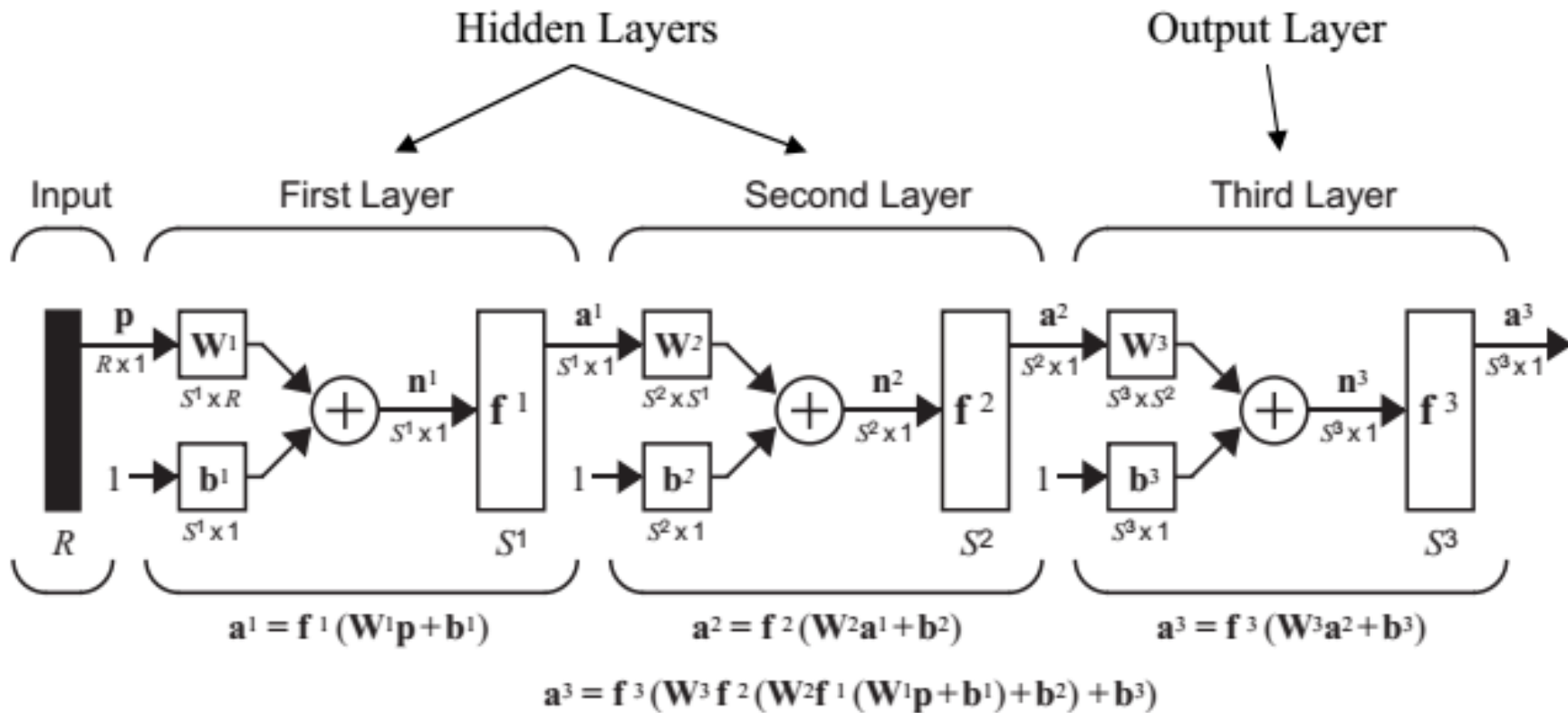
IV. Kiến trúc mạng neuron

IV.3 Mạng neuron đa lớp

IV. Kiến trúc mạng neuron

IV.3 Mạng neuron đa lớp – biểu diễn gọn

Ví dụ 1:

- Mạng neuron có đầu vào là 2.0, trọng số là 2.3 và bias là -3

- ◆ Tính đầu vào của hàm truyền đạt ?
- ◆ Tính đầu ra của neuron ?

■ Trả lời

- ◆ Đầu vào của hàm truyền đạt

$$n = wp + b = (2.3)(2) + (-3) = 1.6$$

- ◆ Đầu ra: không xác định vì không định nghĩa hàm truyền đạt

Ví dụ 1:

- Mạng neuron có đầu vào là 2.0, trọng số là 2.3 và bias là -3
  - ◆ Tính đầu vào của hàm truyền đạt ?
  - ◆ Tính đầu ra của neuron với các hàm truyền đạt

For the hard limit transfer function:

■ Trả lời

$$a = \text{hardlim}(1.6) = 1.0$$

. For the linear transfer function:

$$a = \text{purelin}(1.6) = 1.6$$

i. For the log-sigmoid transfer function:

$$a = \text{logsig}(1.6) = \frac{1}{1 + e^{-1.6}} = 0.8320$$

Ví dụ 2:

- Mạng neuron có đầu vào là 2.0, trọng số là 2.3 và bias là -3
  - ◆ Tính đầu vào của hàm truyền đạt ?
  - ◆ Tính đầu ra của neuron với các hàm truyền đạt

For the hard limit transfer function:

- Trả lời

$$a = \text{hardlim}(1.6) = 1.0$$

. For the linear transfer function:

$$a = \text{purelin}(1.6) = 1.6$$

i. For the log-sigmoid transfer function:

$$a = \text{logsig}(1.6) = \frac{1}{1 + e^{-1.6}} = 0.8320$$

Ví dụ 3

- Cho Neuron hai đầu vào $b = 1.2$; $W = [3 \ 2]$; $p = [5, 6]^T$
- Tính đầu ra của neuron với các hàm truyền đạt sau

$$n = \mathbf{W}\mathbf{p} + b = [3 \ 2] \begin{bmatrix} -5 \\ 6 \end{bmatrix} + (1.2) = -1.8 .$$

i. $a = \text{hardlims}(-1.8) = -1$

ii. $a = \text{satlin}(-1.8) = 0$

iii. $a = \text{tansig}(-1.8) = -0.9468$

Ví dụ 4

- Một mạng neuron có 6 đầu vào, 2 đầu ra
- Đầu ra nằm trong khoảng $[0, 1]$ và là các biến liên tục
- Hãy xác định kiến trúc mạng
  - ◆ Bao nhiêu neuron
  - ◆ Số chiều của ma trận trọng số
  - ◆ Kiểu hàm truyền đạt
  - ◆ Bias ?

Ví dụ 4

■ Trả lời

- ◆ Hai neuron: mỗi neuron cho một đầu ra
- ◆ Ma trận trọng số có hai hàng tương ứng với hai neuron, 6 cột tương ứng với 6 đầu vào
- ◆ Hàm truyền đạt là hàm liên tục, nên phù hợp nhất là logsig
- ◆ Không đủ thông tin để xác định bias

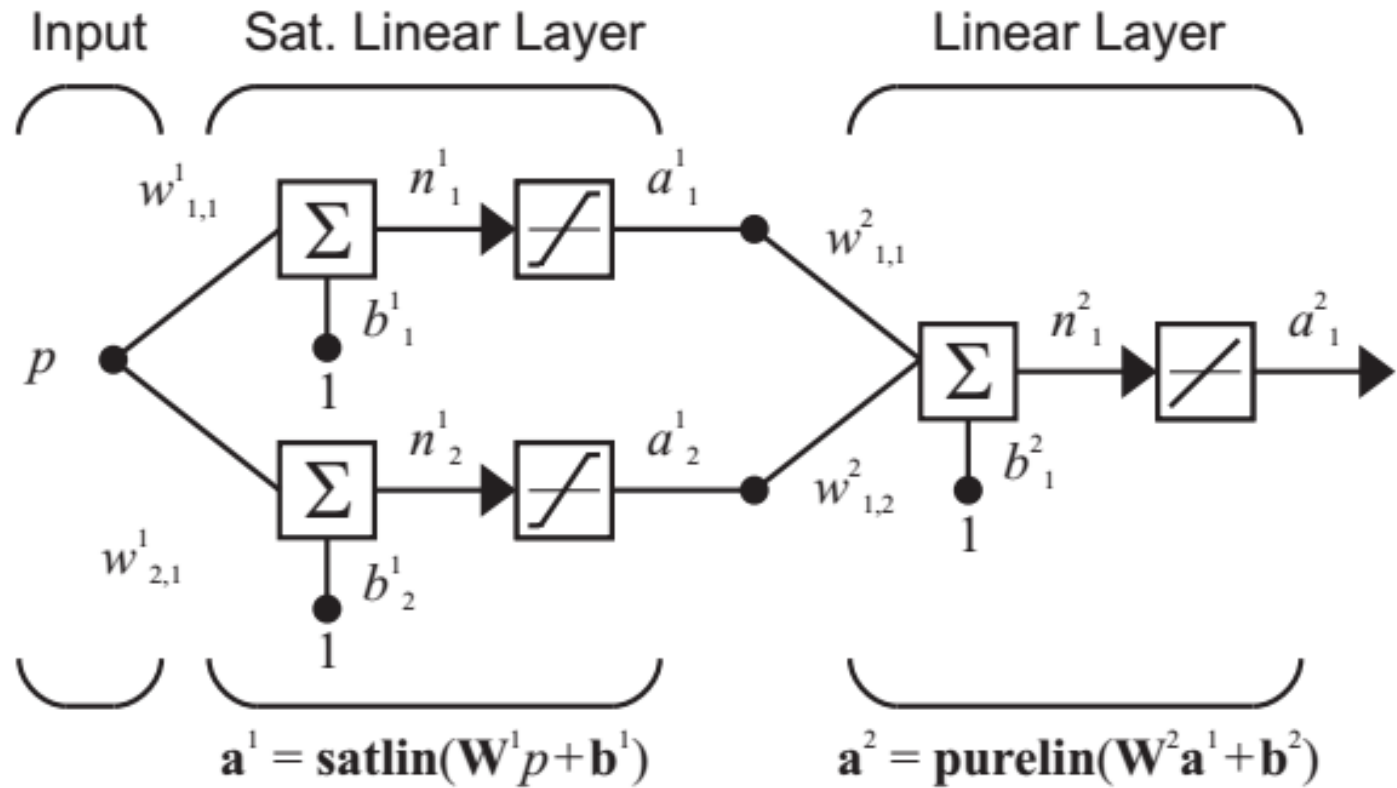

Giới thiệu công cụ Matlab Toolbox NN

Ví dụ 5

$$w_{1,1}^1 = 2, w_{2,1}^1 = 1, b_1^1 = 2, b_2^1 = -1, w_{1,1}^2 = 1, w_{1,2}^2 = -1, b_1^2 = 0$$